

עטרת שרוב

עלון שבועי שיע"י מוסדות קאמרגא בארה"ק – בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רח' ארזי הבירה 48 ירושלים
פרשת בהעלותך

בס"ד, עש"ק פרשת בהעלותך
י"א סיון תשפ"ב – שנה י"ג גליון תר"ג

זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

ירושלים	7:09	8:27	9:02
בני ברק	7:24	8:30	8:59
ניו יורק	8:08	9:26	9:38
מונטריאל	8:24	9:42	9:54

נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

דבר אל אהרן ואמר אליו בהעלתך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות.
ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרתיה כאשר צוה הוי"ה את משה (א-ג)

ממשך על בחינת נ"ר.

זוה הכוח היה לאהרן הכהן, שכן אהרן בני ע"ב קפ"ד שהם בחינת פנים ואחוריים דע"ב דיוד"ן שבחכמה, והוא בחינת אחוריים דיסוד אבא, ומשם שורש בחינת אהרן כמבואר ממרן האר"ז ל (עץ חיים שער לד פ"ה). היינו שאהרן הכהן היה לו הכוח לעלות מבחינת אחוריים לבחינת פנים, ולזה היה בכוחו לעלות את בחינת נפש רוח שהם בחינת ו"ק לבחינת נשמה חיה יחידה, כי ו"ק לעומת חב"ד נקרא ו"ק אחוריים וחב"ד נקרא פנים. וזהו בהעלתך את הנרות שהם בחינת אחוריים, צריכים לעלות אל מול פני המנורה היינו לבחינת פנים שהם חב"ד.

וזוהו ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרתיה ופרש"י להגיד שבחו של אהרן שלא שינה. היינו שלא שינה מסדר וזמן המשכת המוחין, היינו שהמשיך כתר לכתר דו"א, וחכמה לחכמה דו"א, וכינה לבניה דו"א. וזהו הטעם למה שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק וממטיב את הנרות. היינו משום שרק על ידיך נמשכים מוחין דגדלות, וזהו שלך גדולה משלהם כי אתה ממשיך לנשמת בני ישראל מוחין דגדלות, ע"י שאתה מדליק וממטיב את הנרות, ע"י המשכת האורות של מוחין דגדלות לבחינת נ"ר.

ואח"כ מפרט התורה את מעשה המנורה שעל ידה נמשכו המוחין דגדלות ע"י אהרן הכהן, וזה אמרו וזה מעשה המנורה מקשה זהב היינו זה"ב בני"ג אחד, עד ירכה בני"ג רל"ב בני"ג ד' מלויים של ד' הוי"ת עסמ"ב, עד פרהה אותיות רפ"ח ניצוצין. היינו שאהרן הכהן תיקן את כל הקומה העליונה בכל העשר ספירות בחינת עסמ"ב, ע"י שהעלאה את כל הרפ"ח ניצוצין, והכול בכוח אחדות הבורא יתברך שמו בהמשכת אור אין סוף ב"ה, ועי"ז נמשכו המוחין דגדלות לבני ישראל.

רעוא דרעיון תשע"ו לפ"ק

ואמצעי ופנימי, וכתוכו מתלבשים המוחין הנשמה חמש צלמים מצד ישראל סבא, וחמש צלמים מצד התבונה, ואפילו צלם דעיבור הנמשך לז"א בזמן העיבור ממלכות דישסו"ת. הנה הוא מוחין לפרצוף דעיבור של פרצוף השלישי הנה דבינה דז"א. באופן שכל המוחין הבאים מיסו"ת כולם הם לפרצוף השלישי הנה דבינה הנשמה דז"א ולפרטי פרצופיו, ואין להם מגע יד בשני הפרצופים הנפש ורוח דכללות, כי אינם מבחינתם, ואין להם שייכות עמהם, כי הם נפש ורוח דכללות האצילות, וכל כללות ישסו"ת הם נשמה דכללות האצילות, ואפילו נפש ורוח שלהם הם נפש ורוח הנשמה, ועל כן אין להם שייכות עמהם, וכל בחינתם הם מתלבשים בפרצופי הנשמה דז"א לבד, ולא נפש ורוח דכללות, כי אלו כבר היו לו תחילה בעת שנאצל שלימים לגמרי, כי הם בחי' עצמות עצמו, שאי אפשר שיחסרו לז"א שום בחינה מהם בשום עת וזמן, והמסתלקים וחוזרים בעתים וזמנים הם המוחין דג"ר כח"ב הכוללות שבאים בתוספת, שהם השלשה פרצופים העליונים הנשמה חיה יחידה עיי"ש.

נמצא מדבריו הקדושים שנפש רוח שהם בחינת זו"ן הם שלימים לגמרי בכל הנרנח"י הפרטים שלהם, רק מה שנתוסף להם ע"י התפלות והמצוות, הם המוחין שהם נרנח"י הנשמה וחיה יחידה הכללות, ועל דרך זה הוא בפרטות בנשמות של בני ישראל.

וזוהו בהעלתך את הנרות היינו שענין העלאת הנרות שהם נפש ורוח מנשמת בני ישראל, הוא ע"י המשכת המוחין חב"ד אליהם, ועי"ז עולים בחינת נפש רוח לבחינת נשמה חיה, שהוא בחינת העלאת זו"ן למקום או"א כנודע (עץ חיים ש"כ פ"ה). וזהו מה שאמרו חז"ל במסכת תמיד (פ"ג מ"ט), ואבן היתה לפני המנורה ובה שלש מעלות, שעליה הכהן עומד וממטיב את הנרות. היינו שהשלש מעלות הם השלשה מוחין מנשמה חיה יחידה שהכהן

פרש"י ויעש כן אהרן להגיד שבחו של אהרן שלא שינה. וכבר עמדו המפרשים מה השבח לאהרן הכהן מה שלא שינה מצווי של השי"ת. וגם להבין מה שפרש"י בהעלתך למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים, לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה או דעתו, שלא היה עמהם בחנוכה, לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקב"ה, חידך שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק וממטיב את הנרות. צריך לדעת טעם למה היא גדולה משלהם.

והנראה לומר כי ענין העלאת הנרות ע"י אהרן הכהן, ירמוז להעלות נשמות ישראל הנקראים בשם נר, כדכתיב נר הוי"ה נשמת אדם' (משלי כ כו), וזה איתא בתיקון"ז (מט:): שג"ר ר"ת נ'פ'ש ר'וה.

והנה ידוע אחד מהיסודות הגדולים מה שביאר רבינו הרש"ש בהגותו על עץ חיים בשער הפרצופים (בחידישים מלוקטים בסופם), וז"ל: הנה נודע כי חמשה פרצופים כוללים כל עולם האצילות, שהם א"א ואו"א וזו"ן, והם בחי' כללות נרנח"י דאצילות, והנה א"א ואו"א וישסו"ת שהם נשמה חיה יחידה, יצאו שלמים כל אחד בנרנח"י, שהם חמשה פרצופין שבפרצוף ההוא הנפרטים בעשר ספירותיו, אבל לא מנרנח"י דכללות, כי הנה מכתר דאצילות נעשו עתיק יומין וא"א, והם יחידה דכללות האצילות, ומחכמה דאצילות נעשו או"א והם חיה דכללות דאצילות, וחסר מיחידה דכללות האצילות, ומבינה דאצילות נעשו ישסו"ת והם נשמה דכללות דאצילות, וחסרים מיחידה וחיה דכללות האצילות. ומו"ק דאצילות נעשה ז"א והוא רוח דכללות האצילות, וחסרים מכח"ב דכללות האצילות, שהם השלשה פרצופים העליונים הנשמה חיה יחידה דכללות, ויצא שלם בנפש ורוח שהם השני פרצופין החיצון והאמצעי, שהם נפש ורוח דכללות עולם האצילות. ועל ידי התפלות והמצוות בא לו פרצוף השלישי דבינה כלול משלשה כלים חיצון

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו זי"ע

ויעש בן אהרן אל מול פני המנוחה
העלה נרתיה כאשר צוה הוי"ה את
משה (א.ת.)

פרש"י ויעש בן אהרן להגיד שבחו של אהרן שלא שינה. והנה כבר נתקשו בזה כל המפרשים, מהו השבח והרבותא שאהרן הכהן לא שינה מצווי של השי"ת, וכי סלקא דעתך לומר שאהרן קדוש השם ישנה ח"ו מצווי של השי"ת.

ומביא רבינו הרה"ק רבי אברהם מרדכי מקאמרנא זי"ע, בחיבורו שבכת"י על ספ"ק ראשית חכמה (שער הקדושה פ"ג), תירוץ נפלא על זה בשם אביו הרה"ק רבי אליעזר צבי מקאמרנא זי"ע.

על פי יסוד דברי הראשית חכמה שם, וז"ל: והבחינה הב', שאינה כל כך כחסידים הראשונים, הוא ענין התנאים והאמוראים שהיו עוסקין מקצת היום במלאכתן, אמנם היתה מלאכתן נעשית על ידי איבריהם הנגלים ומחשבתם ונפשם היתה דבקה בה' יתברך ובתורתו.

ואל יקשה בעיניך דבר זה, שכתב בספר מעשה החסידים נמצא בכתבת יד, שחסיד אחד היה מתבודד מהמתבודדים הפורשים מענייני העולם, שהיה לעולם דבק בה' יתברך, ובהמשך הזמן בא החסיד לישוב ולא הכירו בו, ועשאוהו שמש בית הכנסת, וכשהיה נותן השמן בנרות היה שופך מהשמן בחוץ, כי מרוב דבקתו לא היה יכול לכונן לתת שמן בתוך הנרות, וחכם הקהל הבין הדבר, ואמר השמש הזה ראוי שיהיה חכם במקומו, ואני אשמש תחתיו, ועל כיוצא בזה, נאמר 'באהבתה תשנה תמיד' (משלי ה יט) כי מרוב אהבת התורה והדבקות בה, שינה בדברי העולם הזה עכ"ל.

ועל פי זה כתב רבינו הרה"ק רבי אברהם מרדכי מקאמרנא זי"ע, וז"ל: ושמעתי מאבי מורי הרה"ק רבי אליעזר צבי זי"ע, שזה היה השבח הגדול של אהרן הכהן מה שלא שינה. לומר שאף שהיה דבוק מאוד ומאוד בהשם יתברך, מכל מקום לא שפך את השמן לחוץ מנרות של המנוחה, וזה שאמרו רז"ל להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, היינו שלא עשה כמעשה דאותו חסיד.

עטרת רז

רזי תורה מרבתינו זי"ע

ויעש בן אהרן אל מול פני המנוחה העלה
נרתיה כאשר צוה הוי"ה את משה (א.ת.)

ר"ל כתב רש"י וזה"ה על ויעש בן אהרן להגיד שבחו של אהרן שלא שינה. כלומר כיון שעבודה זו היה התחדשות, כי הוא לא ידע אלא ליחד העשר ספירות בידה, או זה תוך זה, או זה אחר זה כנודע. אבל בחינת קיום מזה לא ידע כלל, לזה אעפ"י שהיה בו התחדשות גדול בתיקון הזה, אעפ"כ לא שינה, והוה שבחו.

וא"ת למה אמירה זו דוקא היא לאהרן. אלא כנודע (מעמי המצות תצוה ד"ה מצות אפר) שאהרן הוא דוגמת ז"א קדישין. וכמו שהוא היה עושה למטה כך היו נעשים למעלה בעולמות העליונים. וידוע הוא שעיקר תיקון של מלכות שמים הוא על ידי ז"א קדישין, וכמו שז"א קדישין עיקר בנין ותיקון שלו הוא על ידי בינה במוחין שלה הנתנים בו, כך עיקר בנינה ותיקונה של מלכות שמים הוא על ידי מוחין דז"א הנתנים בה הכל כנודע. ועוד כלל אחד יש כמו שז"א קדישין עיקר בנינה הוא על ידי ה' חסדים המתפשטים בו מבינה עלאה, כך עיקר בנינה של מלכות שמים הוא על ידי ה' גבורות המתפשטים בה מו"א קדישין. לזה בנין ותיקון של מלכות שייך לז"א קדישין, שהוא אהרן הכהן כביכול.

לזה אמר ויעש בן אהרן אל מול פני המנוחה שהם שלש ראשונות שלה. העלה נרותיה שבעה מדות חסד ועד מלכות שבה, עד שנעשה יחוד תו"מ, יאהדונה", פכ"פ שוה בשוה, כתר שוה לכתרו. כדאייתא כיוצא בו בזהר (ח"ג קמח): 'הוא כחתן יוצא מחופתו' (תהלים יש ו) אולא שמשא ואתפשט לגבי מערב, כיון דמערב אתקרב, סטר צפון אתער לקבליה בקדמיתא, וקריב למערב, וזוויג ליה באתריה, כמה דאתמר דכתיב 'שמאלו תחת לראשי' (שה"ש ב ו), ולבתר סטר דרום דאיהי ימינא דכתיב 'זימינו תחבקני', כדן 'שיש כגבור לרוץ אורח' לאנהרא סיהרא ואוקמוה. ת"ח בהעלותך את הנרות אלן בוצינין עלאין דכלהו נהירין כחדא מן שמשא ע"כ והבן.

כאשר עוה ה' את משה כלומר כאשר עוה וחיבר, ה' ב"ה שהוא אבא חכמה, את עם, משה העולה אל' שד"י שהוא בינה, ששם תרין רעין דלא מתפרשין לעלמין כנודע, שהוא יחודא עלאה יאההויה"ה, כך נתחבר תו"מ יחודא תתאה יאהדונה"י באחדות אחד, כמו או"א ממש. והוה שבחו של אהרן שלא שינה וחילק בין או"א לתו"מ, אלא הכל היה כביכול

בהשואה אחת, באחדות אחד יחיד מיוחד והבן.

*

זוה מעשה המנוחה מקשה זהב עד ירכה עד פרחיה מקשה הוא כמראה אשר הראה הוי"ה את משה בן עשה את המנוחה (שם ד)

ר"ל כמו שכתבתי (ד"ה וזה מעשה), שמכח ז"א קדישין נבנה מלכות שמים, לזה אמר הכתוב הקדוש, וזה שהוא ת"ת ז"א קדישין. מעשה המנוחה שהוא מלכות כנ"ל. וכן וזה מעשה המנוחה שעל ידי גבורות הנתנים לה מו"א קדישין היא נבנית. מקשה זהב שהוא חמשה גבורות ועל ידיהם היא נבנית כנ"ל. עד ירכה שהוא נצח והוד שלה כנודע, מסוד 'ותקע בכף ירך יעקב' וגו' (בראשית לב כו) ע"ש.

וא"ת למה צריך לומר כאן דוקא שנתפשטו הגבורות עד נצח והוד. וי"ל שידוע הוא שז"א קדישין לא נאצל כביכול מתחלה רק ששה קצוות לבד, לזה המוחין הבאים לו מבינה הוא רק לצורך שנתוספו בו כביכול שלשה ראשונות כח"ב, אבל הגוקבא דז"א מלכות לא נאצלה מתחלה אלא נקודה אחת, כתר מלכות דמלכות, ושאר מ' ספירות מכתר עד מלכות בא לה אח"כ בסוד תוספת, מכח מוחין שלה הניתנים לה מו"א, וכן על ידי גבורות ג"כ הוא לכונה זו. לזה אמר כאן עד ירכה שהוא נצח והוד שלה. וכן ירכה כתיב ה' בדגש, הנחשבת עבור זה לב' ההי"ן (עין ביאורו בד"ה וזה מעשה), לזה עולה ע"ד ירכה שם שד"י ב"ה, שהוא בחינת יסוד צדיק שבה. והוה עד ירכה שעד נה"י שבה נתפשטו הגבורות לצורך בנינה.

עד פרחיה שהיא כלי מלכות שבה, כנודע שבכלי מלכות שבה יש ג' כלים המקבלים שלשה מפות של ע"ב, והוא בין הכל ר"ו, והוא ע"ב ר"ו בגי' עיבור, כנזכר בעין חיים (שער תיקון הנקבא פ"ב כלל ט"ו) ע"ש, וכן ע"ש בשער מו"נ ומ"ד (פ"ו ופ"י) ותבין זאת היטב. לזה עולה ע"ב ר"ו פרח"ה. ועם ה' שלה עצמה שהוא בית קיבול כלי שלה, היא פרח"ה. והוה עד פרחיה מקשה הוא ר"ל הוא ז"א קדישין שהוא מקשה, ובונה לה כל בנינה על ידי גבורות כנ"ל. כמראה אשר הראה ה' את משה היינו יחודא עלאה יאההויה"ה שהם תרין רעין דלא מתפרשין לעלמין, והוא ה' את משה עם מש"ה העולה אל' שד"י שהוא בונה כנ"ל. וכן עשה אהרן את עם, המנוחה מלכות שמים. והוה מניד שבחו שלא שינה והבן.

'בן בית' ח"ב דה"ב מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' וזר זהב' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע

וַיְהִי בְּנִסְעֵי הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוֹמָה הוֹי"ה וַיַּפְעוּ אֲיֵבָהּ וַיִּנְסוּ מִשְׁנֵאִיָּד מִפְּנֵי. וּבְנַחַח יֹאמֶר שׁוֹבָה הוֹי"ה רַבְבוֹת אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל (י-לה-ל)

האיך לכתוב הנונין המנוזרות בפרשת 'זיהי בנסעי'

ומעתה נדבר מעט, בסוד נונין מנוזרין^א, דזה אי אפשר כדעת הרש"ל (סימן ע"ג)^ב דקאי על נון של בנסע ובלחה, דזה נסתר מן המסורה, טית נונין מנוזרת, ושם אין נון בהרבה פסוקים יעיין שם^ג. ולכן^ד המהפך נון של האות הספר"ה פסול, ואסור לקרות בו כלל.

אלא כך הקבלה על פי 'גמרא' ו'הזוהר'^ה מקובל מהר סיני, לכתוב שני נונין, הפוכים בזה הצורה ל, ולא להפכה ראשה למטה^ו, דזה פסול, וכבר האריך בו מורי ורבי דודי מוה"ר צבי [מזידיטשוב] הקדוש בספרו 'צבי לצדיק' ב'קונטרס השמות'^ז יעיין שם דבריו הקדושים^ח.

'היכל הברכה' במדבר עג: מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

מסגרת השלחן

א. הפכות, מלשון 'נזורו אחור' (ישעיה א ד). היינו השני נוניין שיש לפני ואחרי פרשת 'זיהי בנסע'.

ב. ראה בשו"ת מהרש"ל (סימן ע"ג) שהאריך מאוד בענין נוניין הפוכים וכתב שם שחפש ובדק בס"ת וראה י"ב תמונות בענין נוניין וביאר שם באיזה תמונה הוא עיקר ואיזה בדיעבד כשר ואין צריך לתקן ואיזה פסול אף בדיעבד וצריך למחוק ולתקן ואופן תיקונים, ראה שם. וכתב שם שמייירי על נון שיש בתוך התיבות 'בנסעי' ו'בניחה', עיי"ש. וכן האריך בזה בספרו 'חכמת שלמה' (שבת קטו:), עיי"ש. וראה בשו"ת 'עודע ביהודה' (יו"ד סימן עד) שחולק על המהרש"ל, והעלה שנוניין המנוזרים הם סימנים עומדים בפני עצמם, אחת קודם ויהי בנסוע ואחת אחרי כלות פ' ויהי בנסוע, בריח שבין הפרשיות, וכי עיי"ש. וראה עוד ב'פתחי תשובה' (יו"ד סימן רעה סק"ו) מה שהביא בזה.

ג. היינו שהמסורה גדולה מפרט הטי' נוניין המנוזרות שבתורה, ואין שם שום אות נויין בתוך התיבה עצמה, הרי שהנויין הוא מחוץ לתיבה ואינה מהתיבה עצמה של בנסע, וכן הוכיח בספר 'אור תורה'.

ד. היינו שמוה ההוכחה של המסורה שהוא מפרט הטי' נוניין והם אינם מהתיבה עצמה, א"כ המשנה מהמסורה שהוא מקובל מהר סיני הספר תורה פסול.

ה. היינו אות מאותיות התורה עצמה.

ו. ראה בגמרא (שבת קטו:) 'ז"ל: תיר' ויהי בנסוע הארון ויאמר משה' פרשה זו עשה לה הקב"ה סמניות מלמעלה, לומר שאין זו מקומה, כדנתיא רש"י אומר, עתידה פרשה זו שתיעקר מכאן ותכתב במקומה. [פי' רש"י בדגלים הייתה ראויה להכתב בפי' מדבר סיני ושם הוא מקומה]. ולמה נכתבה כאן, כדי להפסיק בין פורענות לפורענות, פורענות ראשונה 'ויסעו מהר ה'.' ואמר ר' חמא בר חנינא שסרו מאחרי ה' פ' שהיו בורחים מהר סיני דרך ג' ימים כתינוק הבורח מבית הספר לפי שלמדו הרבה. פורענות שנייה ויהי העם כמתאוננים, ולעיתים שיהיו כל הפורענות בטלים ולא ידאגו לפורענות תחזור הפרשה למקומה, ר' אומר לא מן השם הוא זה, אלא מפני שספר חשוב הוא לעצמו, נמצא ספר במדבר יש בו ג' ספרים עד ויהי בנסוע ספר אחד, והוא בעצמו ספר שני, ועד כלות הספר ספר שלישי, והיינו דאמר ר' שמואל בר נחמאי אמר ר' יונתן, 'חצבה עמודיה שבעה' אלו שבעה ספרים של תורה. [ופי' רש"י עשה לה סימנים מלמעלה למטה, להבדילה מן הסמוכות לה, ואח"כ פ"י למעלה ולמטה בתחילה וסוף ויהי בנסוע הארון ע"כ].

ז. ראה ב'זוהר' (ח"ג קנה.) 'ז"ל: ויהי בנסוע הארון ויאמר משה וגוי, רבי אלעזר אמר, הכא אית לאסתכלא, די איהי מחזרא (ס"א מנוזרא) לאחורא, הכא בתרי דוכתי אמאי: ואי תימא נ' כפופה, הא ידיעה נ' כפופה נוקבא, נ' פשוטה כללא דזכר ונוקבא, והא

אוקימנא באתר דא, ויהי בנסוע הארון, אמאי אתהדר לבתר כגוונא דא נ: תא חזי, נ' באשרי יושבי ביתך לא אתמר, בנין דהיא בגלותא, והא אוקמוה חברייא, דכתבי (עמוס ה ב) 'נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל' וגו': אלא מה כתיב לעילא, וארון ברית יהו"ה נוסע לפניהם דרך שלשת ימים לתור להם מנוחה, כיון דהוה נטיל ארונא, נ' נטיל עליה, והא שכניתא על גבי ארונא יתיב: תא חזי, חביבותא דקדושא בריך הוא לגבייהו דישאל, דהא אף על גב דאינון סטאן מארח מישר, קודשא בריך הוא לא בעי לשבקא לון, ובכל זמנא אהדר אנפוי לקבלייהו, דאי לאו הכי לא יקומו בעלמא: תא חזי, ארונא הוה נטל קמיהו ארח תלתא יומין, נ' לא הוה כפרש מניה, ונטיל עמיה, ומגו רחימו דלהון דישאל, אהדר אנפוי ואסתחר מלגבי ארונא, כהאי אילה דעזלתא כד איהו אויל, אהדר אנפוי לתר דנפיק, ועל דא בנסוע הארון, נ' אסחר אנפין לקבלייהו דישאל, וכתפי גופא לגבי ארונא: ועל דא כד ארונא הוה נטיל, משה אמר קומה יהו"ה, לא תשבוק לך, אהדר אנפך לגבן, כדון נ' אתהדר לגבייהו, כגוונא דא נ', כמאן דמהדר אנפיה למאן דרחים: וכד הוה שרי ארונא (וישראל) למשרי, כדון אהדר נ' אנפוי מישראל, ואתהדר לגבי ארונא, ובכללא אתהדר: אמר רבי שמעון, אלעזר, בודאי הכי הוא, אבל הכא לא אהדר אנפוי מישראל, דאי הכי, בעי נויין לאתהפכא מנוונא דאחרא עלאה, האי נ' מנוזר לאחורא, והאי בארע מישר לגבי ארונא: אלא ודאי לא אהדר אנפוי מנייהו, ומה עביד, בשעתא דשארי ארונא למשרי, אמר משה, שובה יהו"ה, כדון שארי ארונא, ושכינתא קאים בסטרא אחרא, ואנפין לקבלייהו דישאל ולקבליה דארונא, (ובגין כך) וכדון כלא כליל (לגוה) לכוונא לארונא ולישראל, אלא דישאל גרמו לבתר, דכתבי ויהי העם כמתאוננים: אמר רבי אלעזר, אנה דארון מספרא דרב יבא סבא, דאמר דבין בהאי גיטא ובין בהאי גיטא אתהדר: אמר ליה, שפיר קאמר, אבל דא דאמינא, הכי תשכח בספרא דרב המנונא סבא, והכי הוא ודאי. ע"כ.

ח. ראה ב'מנחת שני', וב'אור תורה', ועיין באורך בספר 'משנת אברהם' (סימן כד), שמאסף לכל המחנות והשיטות, ופוסק כדברי רבינו, ומביא שם, שכן ראה בס"ת שכתב הר"ה"ק ר' צבי סופר הבעש"ט, והר"ה"ק ר' פייוווש מזבזיא עיי"ש.

ט. ראה שם בפרשת בהעלותך (קנה ע"א) אחר שהביא דברי הזוהר הנ"ל כתב וז"ל: הנה הוא [הזוהר] מקשה בתחלה אמאי הני של לפני ויהי בנסוע מנוזרת לאחורא, שחזרה לאחור בצורתה כזה ל, כמו שהופך פניו לאחור. ואל יטעך מה שהדפיסו המדפיסים צורת הנויין מהופכת ראש הני למטה ורגל הני למעלה, ובה טעו כל הסופרים מחמת שהדפוס הטעם אחר אשר מהפך הנויין התוכה מאבר, בודאי בא ראשה למטה כנראה בחוש, אבל חלילה אחי לכתוב כן, והכותב כן מהפך הקערה על פיה חיו, אבל צריך לכתובה בתמונתה ממש ומהופכת ראשה למעלה ורגלה למטה כנ"ל, ולא כסופרים שכותבים כזה, זהו טעות גמור, בא וראה מה שכתב האריז"ל בענין הלולב [פרי עץ חיים] (שער הלולב פ"ג) - אין להפוך הלולב בראשו למטה, ואין בנענוע למעלה, לבנענוע למטה, אלא בהיות זה מעט למטה מזה, אבל לעולם ראש הלולב צריך שיהיה למעלה. ע"כ.

י. וכן מפרש רבינו בספרו 'זוהר חי' (ח"ה קלא:). וראה עוד ב'היכל הברכה' (דברים ל).

עטרת תפארת

עובדות וסיפורים מרבתינו זי"ע

וַתִּדְבַר מֶרְיָם וְאֶהְרֹן בְּמוֹשֶׁה עַל אֲדוֹת הָאִשָּׁה הַכַּשִּׁית אֲשֶׁר לָקַח בִּי אִשָּׁה כַּשִּׁית לָקַח (יב א)

תפילת שחרית, ועמד שם בְּזוּיִת לְהַתְּפַלֵּל, וּבְעַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה קָרָא אוֹתוֹ מִן [הַבַּעַל שֵׁם טוֹב] לַעֲלוֹת לַתּוֹרָה בְּזֶה הַלְשׁוֹן: 'מוֹרָה מוֹרִינוּ רַבִּי יִצְחָק בֶּן רַבִּי יוֹסֵף', וְאָמַר לוֹ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב לְרַבִּי יִצְחָק מִדְּרָאֲהַבִּיטֵשׁ: שְׁלוֹם יְלִיכֶם, הִנֵּה מוֹרֵי וְרַבִּי הַתְּלוּצֵץ עַל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, וְלֹכֵד נִסְעֵ דַךְ כָּזֶה מַעִיר דְּרָאֲהַבִּיטֵשׁ עַד לַעִיר מַעֲזִבֵי לְבַקֵּשׁ מִמֶּנִּי מַחִילָה, וְבַעַל שֵׁם טוֹב מוֹחֵל לָךְ בְּלֵב שְׁלָם. עַד כֹּאן סִיפּוֹר הַמַּעֲשֵׂה.

ועתה ראה כמה הגיע חומר תנועה של לשון הקדש וליצנות. ואתם אחי השמרו בנפשכם מכל תנועה של לשון הרע, וחיו לאורך ימים.

'נתיב מצותי' ה'תתק"ד מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

חטא, עַד שֶׁבָּדַק וְחָקַר שֶׁהָיָה עוֹמֵד בְּאוֹתוֹ יוֹם בְּמִסִּיבוֹת לַצִּיִּים, שֶׁעָשׂוֹ לַיְצָנוּת מִמֶּנּוּ אֶלְפֵי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, וְהוּא שֶׁתֵּק וְלֹא מִיָּתֶה בָּהֶם, וְהַבֵּינן כִּי מַחֲמַת חֲטָא זֶה אֵין רוֹצִים לְקַבֵּל נִשְׁמַתוֹ לַמַּעֲלָה. וְתִיבָךְ עֲמֵד וְקַם מִמְּסוֹתוֹ, וְצִינָה לְעִגְלוֹן שֶׁלּוֹ שֶׁאֵינְסוֹר לוֹ הַרְכָּב [הַעֲגָלָה] לְסוֹסִים לְנִסְיָעָה, וְנִסְעֵ תִיבָךְ לְקַהֲלָה קְדוֹשָׁה שְׁבַעִיר מַעֲזִבֵי לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ [מן הבעל שם טוב] מִטּוֹ [מַחִילָה].

ומִן [הַבַּעַל שֵׁם טוֹב] לֹא הִפְיֵרוּ וְלֹא רָאֶה אוֹתוֹ מְקוֹדֵם מַעֲלוֹם, וְכֵן לֹא הָיָה מְפִיר אוֹתוֹ שׁוֹם אֶדָם מִן הַגְּרִים בְּעִיר מַעֲזִבֵי, וְכִשְׁהִגִּיעַ לַעִיר מַעֲזִבֵי הִלָּךְ הִרְבַּ רַבִּי יִצְחָק [מְדַרְאֲהַבִּיטֵשׁ] לְבֵית מְדַרְשׁוֹ שֶׁל מִן [הַבַּעַל שֵׁם טוֹב] לְהַתְּפַלֵּל שֵׁם

וְהַצִּדִּיק מְרַגֵּשׁ אֶם לְפַעְמִים יִצְאֵק לוֹ אֵינָה תְּנוּעָה שֶׁל לְשׁוֹן הַרְעָ, כִּי אֶפִּילוֹ תְּנוּעָה עוֹשֶׂה רוּשָׁם, וְעִקְמַת שֶׁפְּתִי כִּי לְדַבֵּר בְּהוֹ עוֹשֶׂה גַם כּוֹ רוּשָׁם לַמַּעֲלָה, כְּמוֹ שֶׁאֵיבַע לְהַקְדוּשׁ רַבִּינוּ יִצְחָק מְדַרְאֲהַבִּיטֵשׁ, שֶׁהָיָה לוֹ עֵגֶן נֶפֶלֶא, שֶׁכֵּבֵל לִילָה תִיבָךְ בְּשֶׁאֲמַר 'בִּי' אֶפְקִיד רִחְמִי' (תהלים לא ו) מִיד שֶׁן וְנִרְדַם לוֹ, וְאִם אֵיבַע לוֹ מִקְרָה שֶׁלֹּא הִיָּה כּוֹל לִישׁוֹן, הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁעָשָׂה אֵינָה חֲטָא, וְלֹכֵךְ אֵינִים רוֹצִין לְקַבְּלוֹ [אֵת נִשְׁמַתוֹ] לַמַּעֲלָה עַד שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה עַל אוֹתוֹ חֲטָא.

ופַעַם אַחַת לֹא הִיָּה יוֹכֵל לִישׁוֹן וּפִשְׁפֹּשׁ בְּמַעֲשָׂיו שֶׁל אוֹתוֹ יוֹם, לְרֹאוֹת אֵם יֵשׁ בּוֹ אֵיזָה חֲטָא כִּי תִלְתּוֹת בּוֹ מִנִּיעַת שִׁנְתּוֹ, וְלֹא מְצָא בְּעַצְמוֹ שׁוֹם

עטרת החסידות

מספרי רבותינו הקדושים ז"ע

וְהַדְבָר מְרִים וְאַהֲרֹן בְּמִשְׁחָה עַל אֹזְנוֹת הָאִשָּׁה הַכֹּהֵנִית אֲשֶׁר לָקַח בִּי אִשָּׁה כְּשֵׁית לָקַח (יב א) ענין שמירת הלשון

ע"י שמירת הלשון מתקבל תפילתו

אותיות הקודש יש בהם רוחניות פנימי וחיות העולם, ולכל אות יש צורה רוחנית אור נכבד אצול מעצם הספירות, משתלשל ממדריגה למדריגה, עד שיגיע ויתלבש האור ההוא באות ההוא אשר בשפתיו, ובתוכם אור עליון עד כי מהבל פיו יתהווה צורת קדושת עליונים מתקשרות בשרשן בעצם אצילות. וכשישמור המבטא מדברים בטלים, יהיה קולו נשמע בשמי מרומים כאחד מן הנביאים.

וצריך המכוין להמשיך הרוחניות אל האותיות שהוא מזכיר, כדי שיוכלו לעלות האותיות ההם עד המדריגה העליונה, ופי האדם שיש בו דיבור קול הבל הוא עצמו רוחני, ואל הכח הרוחני הזה צריך להמשיך רוחניות עליון, כדי שבכח הזה יעלו אותיות אל רום המעלות, והוא ע"י דביקות ושמחה ואהבה ויראה ואור מתוק עריבות ידידות נעימות. כל אחד לפי שורשו, כך עולין האותיות, וימהרו לעשות בקשתו.

'נוצר חסד' אבות ו, ב אותיות ו

ע"י שמירת הלשון מגלה עתידות

הענין, כי כל דיבור שיהיה בו, הן תפלה או תורה עושה רושם, וכל מה שיוצא מפי אדם אי אפשר שיהיה לבטלה, וקלין דאורייתא וצלותא סלקין לעילא ובקעין רקיעין (זהו ח"ג קסח:), אפי' הכאת המטה, הקול אינו מתאבד. והקול והדיבור שמוציא אדם, רכבין עליה מלאכים והנשמות והשכינה, ובכל דיבור ודיבור רכיב חד מלאך.

ובהיות אדם צדיק וחסידי, עוסק בתורה ומתפלל בכוונה, מאותן הקולות שיוצאין מפיו, נבראין מלאכים ורוחין קדישין קיימין לעד, ובכל בני אדם מתגלגלן לו המלאכים ומודיעין לו עתידות ורזי תורה (אבות ו, ב), ויש בהסתר ובהעלם, ויש בהתגלות יותר, הכל לפי נשמת אדם, ולפי דביקותו באלהי בנותם זיו השכינה בעת עסקו באותיות תורה ותפלה, כך הוא התגלות אליו.

הנה עליות דיבור הטוב, כלול מעולמות נשמות אלהות חלק עולמות מעורר עולמות עליונים, וחלק נשמות מעורר אור נשמות, סוד בריאה, וחלק אלהות עולה לאצילות ועושה שם מה שעושה, ואותיות נעשין כלים שעל ידם יורד השפע עד עשיה חומר האותיות, ובאור זה מתעטף ומתלבש איש החסיד הגורם זה.

'נוצר חסד' אבות ו, ב. אותיות ה'

חומר העוון

איתא בספרים, מי שמדבר לשון שקר ולשון הרע על חברו, ניתן החיים שלו לחבירו, ונשאר אצלו המות ביד לשון, מות לו ולחבירו חיים, והוא (משלי יח כא) מות וחיים ביד לשון, והרע והגיהנם של חבירו לוקח לעצמו, כמבואר בשער הקדושה (ח"ב שער ו'). מי שמדבר עליון רע נותן לך חיים, ואלו היית יודע, דורן היית משלח לו, ואין לך מדבר לשון הרע, אלא מי שיש לו ניצוץ של בלעם הרשע, ומתלמידיו של בלעם הרשע, אף מי שהוא רב, ורבני, וגדול בעיניו, המדבר רע על חברו שלא על פי דרך שבארנו לעיל, שהוא לאיזה המתקה ומתכוין לטובה, עתיד להתגלגל באבן דומם כבלעם הרשע.

ובפרט מי שמדבר על איזה קדוש, אשר מימיו לא טעם פרוסה, בלתי יחוד שמו יתברך נפש נדכה, יכרתו ימיו ויחתך ויסחך מאהל שלמעלה ושרשך מארץ חיים סלה (תהלים נב ז), וזהו אירע ג"כ לס"מ הרשע, שמדבר ומקטרט על ישראל, על הכלל ועל הפרט, וזהו יכולין לברר ממנו החיות שלו מסוד סממני הקטרת, כי בהכרח נותן להם מחיות שלו, על ידי הקיטרוג שמקטרט ומדבר עליהם רע, וביום הכפורים כולנו כמלאכים וכמשה רבינו, הוא מדעתו ומרצונו נותן לנו חלקו מעדיים של הר חורב החיות שלו, וזהו הקטרת של לפני ולפנים, והבן.

'היכל הברכה' דברים דף קצח:

בחלום חזיון לילה צווי עלי, שאכתוב ענין מצות 'שלח תשלח' החקוק בפי פשוטה, שעיקר גלות השכינה על ידי שאינם שומרים הדיבור מלדבר דברים בטלים ולשון הרע ורכילות, כי כל הדבורים נלקחים מן השכינה, וכשאינם שומרים הדבור מלדבר סרה, אז אח"כ כשעומד להתפלל חוטפין הקליפות אותיות התורה והתפלה שלו. וכשדבור שלו שמור, אז כתוב ברעיא מהימנא, הורידי כנחל דמעה יומם ולילה אל תתני פוגת לך, אל תדם בת עינך, שפכי כמים לבך נכח פני אדני (איכה ב יח), ובזכות הזעקה והתפלה בפה מחזירין האם מעל הבנים ומקיימין מצות שלח תשלח...

ומעתה תדעי אחיי שעיקר השמירה בפה עליון ותחתון, ולא כמו שנתפשט מנהג הרע שבכל פנה ובכל עיר ועיר יש רבי, ומי שהוא מכת של רבי זה, מדבר סרה ופוער פיו לבלתי חק על רבי שבעיר אחרת. שמעתי ממורי וחמי [הרה"ק רבי אברהם מרדכי מפינטשוב ז"ע] שהיה תלמיד מובהק מרבינו הקדוש הצדיק מוהר"ר יחיאל מיכל מזלאטשוב, שפעם אחד נסע מרן אלקי קודש קדשים אור שבעת הימים רבינו ישראל בעש"ט על הדרך, והלך אל היער להתפלל מנחה, וראו התלמידים שמכה ראשו מאד באילן וצועק ובוכה צעקות משונות ובכיה רבה, והמה ראו כן תמהו, ושאלו פה קדוש מה זה ועל מה זה, והשיב שצפה ברוח קדשו על הדורת שיהיו סמוכים למשיח, וראה שיהיו רביים כארבה לרוב, והם הם יעכבו את הגאולה מלשלח האם מעל הבנים בכללות, ופשוט כי גורם פירוד לבבות ושנאת חנם, ואינו מלמד להסרים למשמעתו מדות טובות וישרות ודרכי עבודה.

ובפרט חלילה לדבר סרה נגד איזה צדיק או גדול הדור, או אפילו על שום בר ישראל המוחזק במצות, והם מלמדים בהיפך לעשות חוכא ואטלולא מכל מי שאינו נוסע לרבי שלו, וזה גורם פירוד לבבות ושנאת חנם ואריכות הגלות.

'אוצר החיים' דברים דף קלד.

השומע דיבור על צדיקים

לא תלך רכיל בעמך, לא תעמוד על דם רעך וגו' (ויקרא יט טז). 'תעמדי' חסר ואו בכל קריא, אפילו עמידה כל הדוא לא תראה בצערו של חברו שאחד מלבין פניו ואתה שותק... אלא תהיה מוחה בכל יכולתך במי שמבזה חבירך או מדבר עליו רכילות ולשון הרע, אתה לא תהיה שומע ושותק, אלא תאמר לו רשע עובר ישראל, למה תדבר סרה על דמות יוצרינו, ועל שכנית עוזינו, שהוא היוד

שבעמך ומסתלקת בעון הזה. ולכך נסמכה זה לזה, לא תלך רכיל ותאמר כיון שאני איני מדבר, אשמע ואשתוק ונהנה במה שחבירו הרשע מדבר, גם זה השומע רשע גמור הוא ועובר על לא תעמוד על דם ריעך, ואין לו חלק באלקי ישראל.

כששומע רשע מדבר סרה על צדיק, או לוחש מלחש בשקרים על חברו, תיכף תדחה אותו ותאמר לו רשע, לך מעלי, איני שומע לך, כי אם הוא שומע ושותק ומכל שכן אם נהנה, סופו לידון באש לא נפח, ולא יזכה לעמוד במחיצות הצדיקים כשומע כעונה כמדבר כולם יספו מן העולם בזה ובבא.

'היכל הברכה' ויקרא דף קסט.

המדבר לה"ר אין לו תקומה

'מחץ מתנים קמיו ומשנאיו מן יקומו' (דברים לג יא). 'קמיו ומשנאיו' תרויהון מלאים יוד בכל קריא, קמיו הם הלוחמים בפועל ומריעין לעמוד על פרנסת חביריו וליקח חייו, ומשנאיו הם המדברים לשון שקר לשון הרע, כדי להשניא אותו בין הבריות, מן יקומו לא יהיה להם תקומה, יחיו מתיך נבלתי יקומו' (ישעיה כו יט), אבל מלשיין ומסור ומדבר לשון הרע, 'יקומו עדי חמסי' (תהלים לה, יא) כל אלו 'ואכלם ואמחצם לא יקומו' (ש"ב כב לט) בתחיות המתים, כי המדבר לשה"ר ומתכוין להרע ולבזות, מחמת קנאתו הרע ושנאתו, אין לו חלק בחיים, ימחו מספר חיים ולא יקומו בתחיות המתים בעת מלכים יקומו, אבל אם 'כושל יקומו מליך' (איוב ד ד), אז יקום אחריהן וחלקך בחיים.

'היכל הברכה' דברים דף ר:

ע"י לה"ר על צדיקים מאריכין הגלות

ועדיין השטן מרקד בינינו, לעשות פירוד לבבות ושנאת חנם, ולדבר סרה על צדיקי אמת, להאריך עלינו הגלות המר, והמקבלו והשומעו והשמח והיושב במסיבתם, לא יהיה לו חלק באלקי ישראל בודאי, ואני ערב לו שלא יראה נחמת ציון וירושלים.

'נתיב מצותיך' יחוד ד, ד

ע"י לה"ר מחליף זכיותיו

וסטרא דחויא של נחש הטמא של שלש קליפות הטמאות המדבר לשון הרע, והוא ס"ם החיצון שקטרט, ולא רצה ליתן חלק באדם, ואי אפשר להעלות חיות שלו, אלא על ידי שמדבר לשון הרע על ישראל, נמסר להם חלקו בעל כרחו. וכל המדבר לשון הרע ומצער את נפש מישראל, נמסר לו כל זכיותיו, ופקדתו יקח אחר, אמן כן יהי רצון.

'זהר חי' ח"א דף קכב:

תשובה על לה"ר

תא חזי. כל חובי עלמא, קב"ה מכפר עלייהו בתשובה, בר מההוא לישנא בישא, דאפיק שום ביש על חבריה... (זהר מצורע גג). שצריך לבקש מחילה מחבירו, כי אין המקום מכפר על דברים שבינו לבין חברו, עד שירצה את חברו. ומה שחטא נגד המקום שדיבר רע על צלם אלהים, בזה מהני תשובה ודאי כשאר כל עבירות...

'זהר חי' ח"ה דף נא: